СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 42. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 1-го березня 1945. No. 42. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, March 1, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

РОБІТНИЧА ПЛАТА МОЖЕ БУТИ ПІДВИЩЕНА ДО 55 Ц. НА ГОДИНУ

ВАШИНҐТОН. — Воєнна Рада Праці перевела ревізію робітничої заплати, яка досі була встановлена. Від тепер окружні ради будуть мати право дозволити на підвишку плати до 55 центів на годину там, де цього зажадають робітники від підприємців. Коли підприємець відмовиться, тоді робітники мають право зажадати вирішення від окружної Воєнної Ради Праці. Підвишка буде залежна від цін продуктів, які панують в якійсь околиці.

Рішення про можливість підвишки плати дотикає яких 4 мілюни робітників в текстильних підприємствах, в різних услугах, головно на південних залізничих лініях, в підприємствах деревляного промислу та багато інших. Досі засаднича плата у таких роботах виносила по 50 центів на годину.

ЗБІРКА УБРАННЯ НА ДОПОМОГУ ЕВРОПІ.

ВАШИНҐТОН. — Пані Рузвельтова і директор ЮНРА Герберт Лімен підтримують апель Генрія Кайзера, виданий з Білого Дому для переведення Зєдиненої Краєвої Збірки Убрання на допомогу оголоченій Европі. Кайзер є головою комітету для цієї колекції, яка, як надіються, має принести 150,000,000 фунтів уживаного убрання, що десь переховується по старих шафах та по піддашах, хоч ще може є в доброму стані і може стати в пригоді нещасним. Під убранням треба розуміти теж взуття та простирала на ліжка і все, що може придатися для вигоди людини. — Збірка буде йти до 25. квітня б. р. Її будуть переводити спеціяльні комітети по місцевостях. Будуть ходити від хати до хати.

НЕМА КОМУНІСТІВ В АРМІЇ.

ВАШИНҐТОН.—Асистент секретаря війни Джан Дж. МекКлой запевнив Комісію Військових Справ палати репрезентантів, що в армії майже нема комуністів, ба навіть є незвичайним, коли когось підозрівають у нельояльности. Переслухання в комісії почали переводити від тоді, як появилися поголоски, що департамент війни злагодив розпорядок, яким заборонено давати комуністам становища при армії. Свідок заявив, що в армії не стерпілиб, колиб офіцир зраджував якісь признаки нельояльности до Злучених Держав.

ПОМЕР ДОРАДНИК ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

НА ПРЕЗИДЕНТСЬКІМ КРУЖЛЯКУ З АТЛЯНТІЙСЬКОГО ОКЕАНУ. — Ґенерал-майор Едвин М. Ватсон, який був дорадником президента Рузвелта при іменуванню урядовців, помер на морю ще 20. лютого від удару крови на мозок. Він повертав саме з конференції в Алті. Небіжчик мав 61 літ життя. Він брав участь у нарадах президента в конференції в Тегерані і в Квебеку і в часі обох згаданих нарад мав атаки серця. Конференцію в Ялті перебув Ватсон в здоровому стані і аж по закінченню, коли вже збиралися домів, дістав атаку. Його перевезли літаком на воєнний корабель до Єгипту разом з президентом і він помер на морю. Президент висловив свій глибокий жаль з цього приводу, бо Ватсон був 12 літ невідступним товаришем президента і звичайно стояв при його боці та підтримував його, коли президент пробував поступитися.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПРЕСОВИХ ЗВІТІВ З САН ФРАНСИСКА.

САН ФРАНСИСКО. — Телеграфічні й каблеві підприємства приготовляють все можливе, щоб світова преса мала нагоду передавати звіти з нарад конференції яка розпічнеться 25. квітня. Пресовий урядовець з департаменту стейту Линколн Ґвайт твердить, що денно американські газетярі будуть могли висилати по 200,000 слів із нарад, а заграничні кореспонденти окремо по 100,000 слів. Конференцію відкриють мабуть в будинку опери у приявности публіки, на скільки лише стане місця. Для ґазетярів зарезервують 500 кімнат по готелях.

Бюро Адміністрації Цін иляцує вислати до готелів окремі припаси харчів для вигоди гостей.

НЕ БУДУТЬ ЗМІНЮВАТИ КОНСТИТУЦІЇ ВЧАСІ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатська Правнича Комісія прийшла до висновку, що вчасі війни не треба брати під увагу резолюцій з домаганням зміни конституції Злучених Держав і тому всі такі внески будуть відложені аж до покінчення війни. Одну важну поправку до конституції зголосив сенатор Вилієм Фулбрайт із Арканзо, а це, щоб ратифікувати міжнародні договори мав право цілий конгрес, а не самий сенат, як це сказано тепер у конституції.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Труднощі на Між-Американській Конференції в Мексику

МІСТО МЕКСИК. — Між-Американська Конференція, що радить над проблемами миру й війни, дійшла до мертвої точки. Труднощі виринули ізза двох питань, а це: Чи обєднаної військової сили американських републик можна буде вжити на випадок, колиб одна американська держава напала на другу; друга справа це та, чи пропонована світова організація для забезпеки миру має мати право вмішуватися в непорозуміння між двома чи більше американськими републиками.

Делеґація Злучених Держав не може зобовязатися до оборони цілої Американської півкулі перед заграничним агресором, згори, бо таку згоду мусить ратифікувати сенат Злучених Держав. Щоби якось вийти із важкого положення, пропонують, щоб справу забезпеки відложити аж до покінчення конференції в Сан Франсиско.

ДУМКИ ВЕЛЕСА ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ В ЯЛТІ

НЮ ЙОРК. — Бувший підсекретар стейту Сомнер Велес пише в синдикованій статі про вислід конференції в Ялті. Його думки такі:

Кримська Конференція є великим кроком вперед на шляху до встановлення миру й ладу у світі. Деякі держави, як от Франція, можуть неґодувати на те, що їх не допущено на ці наради, але практичні рішення конференції є сильніші, ніж її недостачі. Важними є: Скликання конференції до Сан Франсиско; постанова про знищення мілітаризму й націзму в Німеччині; рішення в справі будучности Польщі є таке, що запевняє їй незалежність і силу, а хоч Львів не припав Польщі, то цю справу ще можна якось залагодити. Одначе треба взяти під увагу бажання Советів мати спільну границю з Чехо-Словаччиною; кінцева справа, яку треба приписати президентови Рузвелтови, це встановлення демократичних систем правління в визволених краях.

Президент Рузвелт, на думку Велеса, оживив Атлянтійський Чартер тим, що у спільній декларації поміщено запевнення побудувати кращий світ після війни.

ПРЕДСІДНИК КАМПАНІЇ ЗА ФОНДИ НА ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ

ВАШИНҐТОН. — Тамес В. Ламонт іменований поновно предсідником кампанії для переведення збірки $200,000,000 на Американський Червоний Хрест. Кампанія розпочинається з днем 1. березня.

Филипинський уряд вертається формально домів

МАНІЛЯ. — Уряд Филипинських Островів вернувся в вівторок формально до своєї правної резиденції.

Відповідні церемонії відбулися в палаті *Малаканані*. У своїй промові ґенерал Доґлас МекАртур заявив, що Филипинам привертається повну владу й відповідальність „комонвелту". Президент Филипинів Серхіо Осмена підчеркував труднощі реконструкції. Він заявив, що повна незалежність Филипинів буде можлива вже з днем 13. серпня.

ЧОРЧИЛ ОБОРОНЯЄ КРИМСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ ПЕРЕД БРИТІЙСЬКИМ ПАРЛЯМЕНТОМ

ЛОНДОН. — Премієр Чорчил виголосив довшу промову в британськім парляменті про постанови конференції трьох потуг у Ялті. Він закликав послів потвердити постанови конференції даючи урядови вотум довіря.

Чорчил обороняв постанови конференції як найкращі основи для мирного впорядкування світа по війні. Він обороняв спеціяльно рішення конференції в справі Польщі яке оперте на слушности й справедливости та висказував своє повне довіря до Советського Союзу, кажучи, що „Стелін і інші советські лідери хочуть жити в чесній приязни й рівности до західно-демократичними державами". Він запевняв, що сильна Франція це одна з основних точок британської політики. Запевняв теж малі держави, що три потуги зовсім не хочуть їм диктувати.

БРИТІЙСЬКІ ПОСЛИ КРИТИКУЮТЬ РІШЕННЯ В ПОЛЬСЬКІЙ СПРАВІ

Після промови премієра Чорчила в британськім парляменті кількох послів з Партії Праці й Консервативної виступило з критикою постанов кримської конференції в справі Польщі. Посли Петерик і Бовер предложили резолюцію, в котрій щоправда не відкидається резолюції на вотум довіря для Чорчила, але висказується жаль, що на кримській конференції порішено відобрати територію одної зо союзних держав та віддати іншій проти договору й постанов Атлянтійського Чартеру.

Посол Ґрінвуд, головний бесідник послів Партії Праці, казав, що це противиться британському поняттю справедливости, аби долю держави вирішувати в її неприявности й поза її плечима. Консерватист лорд Донґлас казав, що трактування Польщі Росією не дасться нічим оправдати. Консерватист МекЕвен казав, що якби Британія обстоювала при польськім уряді в Лондоні, вона не потребувала би принаймні соромитись за свою політику. Зате незалежний посол Дріберґ казав, що дальший побут польського уряду в Лондоні є такою небезпекою, як фашистівська Еспанія, і радив відмовити йому дальшого визнання.

АНҐЛІЙСЬКЕ МІСТО ЖЕРТВОЮ НАЦІСТІВСЬКОГО БОМБАРДУВАННЯ.—Отся сцена знята в місті Сити оф Вестмінстер, Анґлія. Так виглядає те місце, де були будинки, а куди попали бомби, скинені з націстівських літаків. З того можна собі уявити, скільки витерпіла Анґлія через кількалітне націстівське бомбардування.

АЛІЯНТИ РОЗБИЛИ НІМЕЦЬКІ ОБОРОНИ ЗДОВЖ РУРУ

ПАРИЖ. — Битва за західний беріг ріки Рену розвернулася на велику територію здовж ріки Руру. Німецькі лінії розлетілися під ударом аліянтських армій, а американці й канадійці женуть уперед без поважної задержки.

Війська Американської Девятої Армії посунулися 9 миль на північ, аби злучитися з військами Першої Канадійської Армії, що наступають на полудне від міст Везе й Ідуму, покладаючися в наступі головно на повзи. Війська Девятої Американської Армії ввійшли вже на вулиці міста Мінхен-Ґладбаху, що лежить усего 15 миль від Дуісбурґу, що вважається брамою промислового округа Руру. Це місто, во 300,000 мешканців, є найбільшим німецьким містом, до якого ввійшли аліянтські війська на західнім фронті в цій війні. Американські повзи й мотирозована піхота оставила тут далеко поза собою безужиточну Лінію Зиґфрида. Такого скорого наступу на західному фронті ще не було з часу наступу Петона на Париж.

Девята Армія, наступаючи майже без спротиву, забирає велику масу бранців. Досі вона сама взяла 12,000 німецьких вояків. Вони йдуть безконечними рядами на заді аліянтських армій, котрі мають немало труднощів заопікуватися ними.

Воєнні кореспонденти пишуть, що німецький спротив виразно заломлюється. Дві німецькі панцирні дивізії пробували ставити опір, але без ніякого успіху, і як цей не вдався, команда не вислала їм просто ніяких посилень. Аліянтські війсська дійшли вже до другої лінії німецької оборони, що йде яких 9 миль від окраїн міста Кельну.

БОМБОВИКИ РОЗБИВАЮТЬ ЛАЙПЦИҐ.

ЛОНДОН. — Закінчуючи другий тиждень безперервного бомбардування, аліянтські літаки били далі по транспортових центрах Німеччини, через які мусить іти довіз військ на два фронти Німеччини. У рейдах у вівторок найбільше потерпіло місто Лайпциґ, на котре вдарило одночасно 1,100 бомбовиків. Бито теж по недалекім місті Галле, що лежить коло 90 миль від Берліна. Потерпіли теж Мінхен та Авґсбурґ у Баварії.

Ніччю британські бомбовики били по Майнці, що лежить над Реном.

Замітно, що американські бомбовики знову не стрінулися зо спротивом збоку німецьких літаків. До того протилетунська оборона Лайпциґу була слаба. Лайпциґ і Ґалє видно бомбардовано тому, бо через ці міста німці правдоподібно завернули залізничий підвіз на східний фронт, коли Аліянти збомбардували їм головні транспортові пункти, як Берлін, Ерфурт, Хемніц.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАГАНЯЄ НОВИЙ КЛИН ПІД БАЛТИК.

ЛОНДОН. — Російські війська, що поступили вперед за 4 дні на 44 милі, загнали новий клин у Помора, націлюючимися видно на добуття Данціґу. Занято понад сотку місцевостей, у тому числі Бубліц, що лежить 29 миль від Балтику.

Червона Армія розвинула ще одну офензиву в Чехословаччині, де вона окружає залізничий вузол Зволень.

НЕВДАЧНІ ВОРОЖІ МАНЕВРИ НА ІВО.

ҐВАМ. — Японці на острові Іво пробували просякати в американські лінії повзами й піхотою, але американці ці спроби звели на ніщо. Маринарі знову перейшли до нападу й дещо поступили вперед. Ворожий огонь артилерії й моздирів ще далі сильний.

ПОВАЖНІ ДОСПІХИ РЕЙДІВ НА ТОКІО.

ҐВАМ. — Американські літаки з воєнної фльоти Пацифіку знищили підчас недільного рейду японської столиці Токіо 158 ворожих літаків та ушкодили 75 літаків. Крім цього вони затопили або ушкодили 32 ворожі кораблі різної величини, знищили два залізничі поїзди, радар і летнище та розбили фабрику літаків в Оті й Койзумі. Ми тратили 9 літаків і 4 пільотів.

ПОСТУП НА ЛЮСОНІ.

МАНИЛА. — На схід від Маніли американські війська стрінулися зо сильнішим ворожим спротивом. Не дивлячися на нього, американські лінії посунулися здовж 25-милевого фронту на три милі вперед.

ЯПОНЦІ ПРОБУВАЛИ ГОДИТИСЯ З КИТАЄМ.

НА ЛЮСОНІ. — Ґенерал Кай-Шек відкинув досі принаймні 12 японських мирових пропозицій, що їх японці вислали йому в часі від 1939 до 1940. р. Японці звичайно пропонували йому корисні умовини, якби тільки Кай-Шек признав окупацію Манчурії та економічні права для Японії в північнім Китаю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботу (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.75	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Пізні Івани поспішають на ярмарок

Коли Туреччина заявила оноді свою волю приступити до аліянтських держав як союзник у війні проти Німеччини й Японії, часописи в Америці не дали вістці місця першої новинки, а на другий день тільки деякі з них заговорили про це в передовицях. Це трактування Туреччини стоїть у різкім противенстві не тільки до трактування приступлення Туреччини до війни по стороні Німеччини й Австрії в першу світову війну, та пізніше її виступлення з того аліянсу. Воно сильно відбивається навіть від трактування цеї Туреччини пару місяців тому, коли то сама чутка про наближаюче приступлення Туреччини до війни по аліянтськім боці була великою новинкою світової політики.

Вже з цього видно, як можна найкраще, що приступлення Туреччини до Аліянтів проти Німеччини й Японії не вважається нині великою світовою подією. Колиб Туреччина зробила була це кілька місяців тому, тоді той крок мав би величезне значіння: тоді це приступлення заважило би багато в ході світових подій. Та тоді Туреччина цього не зробила, бо боялася поважних наслідків для себе. Нині вона таких наслідків не боїться, бо Аліянти вже й без неї вспіли віддалити від неї всяку поважнішу небезпеку німецької [illegible] Туреччині від її теперішнього кроку ніяка поважніша небезпека не грозить, але одночасно її приступлення до війни не може вже заважити на вазі военних подій.

Приступає нині Туреччина до війни з виразною ціллю. Її уряд виразно заявив турецькому парляментови, що Туреччині треба приступити до війни по аліянтськім боці, бо на своїй кримській конференції три потуги виразно рішили, що в конференції Обєднаних Держав в Сан Франсиско для вироблення пляну загальної міждержавної організації для удержання мира й для забезпечення, котра то конференція має початися вже 25. квітня, можуть засідати тільки держави, що беруть участь у війні по аліянтськім боці. Отже Туреччина на те приступає до війни, аби брати участь у тій мировій конференції.

Власне на тій конференції, і на наступних, Туреччина може відграти поважнішу може ролю, ніж вона відограє в справжнім воюванні проти Німеччини й Японії. Її положення дає їй велике мілітарне значіння. Вона є в тій частині світа одинокою державою, що стоїть поза обрубом російських впливів. Вона панує над важними морськими проходами. Вона є немовби передною сторожею багатьох народів магомеданської віри. Завдяки цьому, не дивлячися на її пізне приступлення до війни, на її малу ролю в самій війні, Туреччина може ще заважити багато при мирових торгах.

Як пошанувати американсько-українських ветеранів?

З кількох наших громад одержали ми вже відомости про різні заходи в справі цього, як би то пошанувати геройські діла наших американсько-українських вояків, що віддали чи наражали своє життя у тій світовій війні за краще життя в Америці й в світі.

Ось такі заходи добрі й похвальні. Вони виявляють наше добре серце і нашу духову культуру. Що більше: з тих заходів може вийти гарне діло, з користю для наших ветеранів і для українського імені в Америці. Але саме тому, щоб так сталось, треба в такому ділі добре застановитись з самого початку, що ми ним хочемо осягнути, та які можемо мати фінансові засоби, щоб таке діло гідно зачати і гідно скінчити.

Про цю справу ми вже раз писали і згадуємо за це дещо ширше ще й тим разом. А робимо це тільки на те, щоб заставити наших громадян, що беруться пошанувати наших ветеранів якоюсь памяткою, до основного передумання задуманих ними плянів та засобів, потрібних до виконання таких плянів, бо тільки тоді справи підуть гладко і не матимемо по громадах нових заколотів та непорозумінь.

А є різні можливости пошанувати славні діла наших ветеранів. В одній громаді можна одно здійснити, а в другій друге. Та велике воно, чи мале, а повинно бути гідне й корисне.

Пригадуємо, що ми перший раз писали про це тоді, коли про цю справу заговорила пані Еленор Рузвелт, дружина президента нашої держави. Обїзджаючи різні міста по цілій Америці, вона завважила, що вже в многих побудовано різні памятники, присвячені нашим геройним борцям з цеї війни. Рівночасно вона ствердила, що останніми часами зачинає всюди перемагати здорова думка, щоби не будувати таких камінних чи залізних памятників, а творити щось таке, з чого ті, що повернуть до нас з цеї страшної війни живими, моглиб користати. Або творити таке, з чого моглиб користати бідні сироти по тих наших героях, що віддали своє життя. Іншими словами, творім щось практичне, що уприемнилоб життя повернувшим нашим ветеранам, чи тим дітям-сиротам чи жінкам-вдовам, що остали по погибших наших вояках.

Над справами пошани ветеранів роздумують різні національні ґрупи в Америці. Кожна з них хотілаб якось пошанувати „своїх героїв". Та уявім собі, що всі вони — айрищі, італійці, французи, шведи, норвезці, поляки, чехи, жиди і т. д. — хотілиб ставити памятники. І кожна з них згадувати на памятнику тільки своїх героїв. Якби це виглядало?

Згадуємо за те, бо й інші національні ґрупи вже про це згадували і над тим застановлялись. Кожна громада, чи кожне товариство, чи кожна церква, можуть рішати у таких справах, як хочуть. Ніхто тут нікому не приказує. Але, як кажуть інші національні ґрупи, добре буде, коли всюди люди добре справу роздумають, заки її вирішать і зааґажуються грошево.

Є, наприклад, такі місцевости, де певна національна ґрупа рішилась побудувати народний дім в імені ветеранів і для їхнього вжитку. Інша розбудовує старий народний дім і надає такому новому домови назву „Американсько-Українських Ветеранів", чи подібну до неї. В іншій громаді прикрашають спеціяльну галю в такий спосіб, щоб та артистична прикраска нагадувала славні діла наших синів. Знов в іншій думають отворити спеціяльну бібліотеку з гарним уладженням для читання і кімнатою для відпочинку. Ще інші думають видавати спеціяльні памяткові альбуми чи книжки, а навіть підносять думку, щоб видати велику книгу, на знаменнім папері з фотографіями та з артистичними малюнками, де булиб списані всі наші ветерани та відзначені їхні геройства. Знов ще інші пропонують і таке, щоб збудувати окремий музей, в якому булаб зібрана уся слава американсько-українського вояцтва, включно з медалями і фотографіями наших героїв, та з тим вкладом, який вложив американсько-український загал у ту війну. В місці того музею можна би побудувати навіть і один величавий памятник в честь Американських Героїв Другої Світової Війни, поставлений коштом американських українців.

А коли мова про памятники, то так буде по війні, що такі памятники повстануть десь у великих центрах. З війни привезуть великі ворожі гармати, тенки, літаки, бомби, що будуть використані при будові таких памятників, що їх певно будуватимуть найбільші американські мистці, а кожний з них коштуватиме сотні тисяч долярів, або й міліон. Бож як щось ставити, то вже таке, щоби мало вічну памятку. Про таке думала й пані Рузвелт, коли заявилась проти будови дрібних і з артистичного боку маловартісних памятників, яких і без того аж забагато в Америці. А в Ню Йорку іде поважна кампанія за те, щоб просто понищити такі публичні памятники, які не мають високої артистичної вартости.

Кінчимо тим, що все те є думки, а ніщо інше. Вони не мають на цілі вбивати справу пошани наших ветеранів, а тільки допомогти добрим людям повести її так, щоб з неї мали вони самі якнайбільше вдоволення, а загал користь і славу. Може хто має інші думки, так хай їх підносить сміло й отверто, бож це мова про громадські справи, де кожний з нас має однакове бажання, щоби все випало якнайкраще, з найменшим клопотом і роздором, а з найбільшою користю.

Радять над миром, свободою і добробутом

Минулої середи, 21. лютого, розпочалася Між-Американська Конференція в Місті Мексику, на яку прибули представники майже всіх американських републик. Злучені Держави представляє секретар стейту, Едвард Р. Стетиніюс. Предметом нарад є справа миру й війни, а наділі є це підготова до конференції для світової забезпеки, що має відбутися в Сан Франсиско, як продовження конференції з Домбартон Овкс.

Тому, що мексиканський міністер закордонних справ, Есекіел Баділя, зазначив у своїй промові, що „раз на все треба покінчити з цим, щоб існували невільничі й бідні народи побіч вільних і багатих", Едвард Стетиніюс виголосив промову, яка вказує на далекосяглу програму. Між-Американської Конференції. У промові Стетініюса, як і в промові Баділі містяться ідеалістичні думки, які дотикають кожної людини у світі. Тому спробуємо, очевидно в скороченння, передати зміст обох промов. Наперед візьмемо промову Стетініюса, як дальше йдучу в своїм начерку.

Значіння американської єдности.

Злучені Держави — сказав Стетініюс — вважає ці наради за рішальні. Вчасі війни ми створили єдність, а тепер треба нам цю єдність скріпити для співпраці для миру. Треба нам розбудувати світовий лад на підставі миру й демократії. Як Кримська так і МіжАмериканська Конференція мають тісамі цілі. Перша ціль це докінчення війни у перемозі над Німеччиною й Японією. Друга ціль така, щоб на будуче не допустити ні Німеччини ні Японії до відбудови військової або промислової сили для ведення війни. Трета ціль це підтримка для постанов в Кримській Конференції, щоб визволені держави в Европі мали право вибрати собі такий уряд, який захочуть і щоб можна збудувати такий світ, в якому кожна нація моглаб розвинути свобідні установи відповідно до своїх бажань. Ми віримо, що всі нації повинні бути рівні перед правом і цю рівність треба нам підтримати.

Четверта наша ціль це створення міжнародньої організації для забезпеки миру, навіть і силою, коли зайде така потреба. Для осягнення цієї цили треба недопустити до аґресії і усунути причини війни через співділання миролюбивих народів у ділянці політичній, економічній та суспільній.

Щоби була свобода від страху і нужди.

Ці пропозиції придумані так, щоб недопустити до створення безправної політичної сили, та щоб ужити сили великих держав в інтересі миру і свободи всіх держав. Вони оперті на засадах Атлянтійського Чартеру і на Деклярації Обєднаних Держав.

У комунікаті з Кримської Конференції сказано, що її ціллю є збудувати такий мир, „який дасть забезпеку, що всі люди у всіх краях можуть пережити своє життя вільні від страху й недостатку". Можу вас запевнити, казав Стетініюс, що Злучені Держави не вважають це запевнення за просту реторичну фразу з неясними твердженнями. Ми дивимося на те як на конечність, коли Обєднані Держави мають збудувати такий мир, щоб міг встоятися. Очевидно, що цього не можна осягнути через ніч. Ми можемо це осягнути, казав далі Стетиніюс, через створення світової орґанізації і через безупинну співпрацю всіх держав, щоб запевнити нагоду всім людям без огляду на їх народність („расу"), віру і краску шкіри — і це є пяте наше завдання. Щодо Злучених Держав, то ми хочемо співпрацювати в таких справах, як народне здоровля, прохарчунок, робітничі відносини, освіта, наука, свобода інформацій, транспортація, економічний розвиток, включаючи й змодернізування хліборобства. Ми також маємо приготовитися для переходового періоду з війни на мир.

За рівне право людини і нації.

Народи світу стоять перед історичною кризою і перед історичною нагодою, яка перевищає всі нагоди, які були колинебудь перед нами. Наша ґенерація має вперше справжню силу створити трівкий мир і то в такий спосіб, що можна створити світ свободи й нагоди для всіх людей в такому часі, який можна передбачити. Силу Нового Світу треба зужити на розбудову миру, який міг би встоятися.

Ми віримо в есенціональну вартість і недоторканість та рівне право людини і „нації", великої чи малої. Ми віримо в нарід і тому у право народу правити собою відповідно до свого звичаю і бажання. Переконання, яке злучило американські народи, може тепер злучити їх з іншими миролюбивими народами світу. Невикінчений взірець американських цілей можна тепер докінчити у більшій будові для всесвітних цілей.

Коли нам це вдасться — а як американці, що створили нову цивілізацію, ми знаємо, що все є можливе — отже як доведемо до успіху, то будучі ґенерації будуть глядіти на конференцію в Місті Мексику і на Кримську Конференцію та на конференцію Обєднаних Держав у Сан Франсиско як на історичні милеві стовпи в дорозі до тривалого миру й нового світу безпеченства й нагоди для всього людства.

Вимки з промови Баділі.

Ця війна це не само знищення. Це теж надія на встановлення засад для справедливого світу й для Чотирьох Свобід із Атлянтійського Чартеру та з умов в Москві, Каїро, Тегерані й Ялті. Теперішня війна переходить всі, навіть найбільші, суспільні революції. Коли він не буде збудований на справедливости, то мир буде лише темним примирям і ніщо більше. Коли мир не служить на повне вживання людської свободи, яка обіймає права і правну рівність всіх „націй" тоді його не будуть щиро додержувати народи і вільні люди.

Оце й причина, чому то через різні комісії експертів, через промовців, через своїх державних мужів усе людство так гарячо ставить домагання, щоби постійна орґанізація миру не була створена як ще один епізод насилля. У цьому зібранню ми мусимо посвятити себе для оборони людської гідности наче на памятник для тих, що поклали своє життя і ще поможуть для цієї справи.

За нагоду для звичайної людини.

Ми мусимо створити нагоду і обороняти справедливу плату для людини. Під справедливою платою не треба розуміти лише спромогу до прохарчування і до приличного мешкання для людини і її родини, але теж і до відповідного плекання здоровля, приємного відпочинку і належної освіти для дітей, а вперше чергу для забезпеки перед економічною непевністю, яка наповнює страхом пересічного щоденного робітника. А в Америці ми мусимо покінчити з Дантейськими образками безнадійности, страхіттями туберкульози, малярії, недоживлення. Ми не сміємо вийти із отсього зібрання з повагою, коли ми не вспіємо дати запевнення наших урядів, для мас нашого народу і як приклад цілому світови, що ми положемо раз на все кінець таким язвам.

Перший раз в історії маємо безмежні засоби продукції й розпровадження дібр, але впарі з тим треба постаратися за продукцію і за велику можність косумції країв. Треба рішучо покінчити з існуванням побіч себе вільних і багатих народів побіч невільників і бідних. Чи треба казочних фондів на таку програму? — Певно, що так. Але, те, що зроблено для виграння війни мусить бути зроблене для вигри миру.

Н. С. ЛЕСКОВ

ВІД НЬОГО ДОБРУ МОЖЕШ НАВЧИТИСЯ...

III.

Ресторан був прибраний, чистий і вільний від гостей. Лише в одній салі сидів якийсь велитень. Він зустрінув вуйка мовчки та без словечка взяв від нього з рук палицю та кудись спрятав її. Тудиж вуйко передав велитневі портмонетку.

Цей велитень то був той сам Рябика, що про нього згадував реставратор. Він був якийсь „діточий учитель", а тут очевидно мав якісь спеціяльні обовязки.

Ярко освітлена гостинниця працювала. Музика греміла, а цигани похожали та перекушували при бужеті, вуйко оглядав кімнати, сад, печеру та галерії. Він усюди заглядав, чи нема де „неприналежних".

Двері були заперті та про ввесь світ сказано було так: „що ні від них до нас, ні від нас до них перейти не вільно". Нас розлучала пропасть — пропасть усього вина, страв, а головно пропасть гульні, не скажу гидкої, одначе дикої, несамовитої, такої, що й сказати не вмію.

IV.

Повідомили про якогось Івана Степановича, як опісля показалося, був це поважний фабрикант і торговець.

— Таж сказано: нікого не пускати! — відповів вуйко.

— Дуже проситься.

— А де він передше був, хай туди й забирається.

Чоловік пішов, та зараз і вертається:

— Іван Степанович — каже — просили сказати, що дуже покірно просять.

— Не можна, не хочу.

Інші кажуть: „Хай кару заплатить".

— Ні, геть прогнати і кари не треба.

Та чоловік приходить і знову:

— Вони — повідає — на всяку кару годяться — лише в їх літах від свого товариства відлучитися, кажуть, дуже прикро.

Вуйко встав, кинув очима, та в цюж хвилину між ним і льокаєм устав у ввесь ріст Рябика: лівою рукою, якось так одним рухом, наче курятко, відсунув льокая, а правою посадив вуйка на місце.

Споміж гостей почулися голоси за Іваном Степановичем: просили пустити його — взяти сто рублів кари на музику і пустити.

— Свій брат, старик побожний — куди йому тепер дітись? Відібється, ще бешкет вчинить серед дрібної публики. Пожаліти його треба.

Вуйко каже:

— Коли має бути не по-мому, так і не по-вашому, а по-Божому: годжуся впустити Івана Степановича, лише він мусить бути при бубні.

Пішов чоловік і вертається.

— Просять, краще з них кару стягнути.

— До чорта! — не хоче бубнити — не треба —хай собі куди хоче йде.

За малу хвилину Іван Степанович не видержав і присилає сказати, що годиться бубнити.

— Хай прийде.

Входить мужчина, високий, з лиця поважний, строгий, очі погаслі, хребет зігнутий. Хоче зажартувати та привитатися, та йому перебивають:

— Опісля, опісля, це все опісля — кричить до нього вуйко — тепер бий в бубон.

— Бий в бубон! — приговорюють інші.

— Музика! грати!

Орхестра починає грати, поважний старець бере довбишку та вдаряє до такту й не до такту.

Шум і крик пекольний. Всі вдоволені та кричать:

— Голосніше!

Іван Степанович старається сильніше.

— Голосніше, голосніше, ще голосніше!

Старенький бє що сили і вкінці мета осягнена: бубон видає розпучливий тріскіт, шкіра лопнула, всі регочуться, счиняється пекольний крик, а Івана Степановича карають карою пятьсот рублів у користь музик за розбитий бубон.

Він платить, втирає піт, сідає і тоді, як усі пють його здоровля, він на немале здивування запримічує між гостями свого зятя.

Знову реґіт, знову шум і так до втрати моєї притомности. Коли трохи прийду до себе, бачу як танцюють циганки, як дригає ногами вуйко, що сидить на одному місці. Потім він устає перед кимсь, та туттже між ними появляється Рябика і хтось полетів, а вуйко сідає. Перед ним на столі сторчить двоє заткнутих вилок. Я тепер розумію ролю Рябики.

Та ось вікном бухнуло свіже ранішне повітря, я знову щось пізнавав, та мабуть лише на те, щоби сумніватися собі самому, чи я при здорових змислах. Ішов бій і рубали ліс, чути було тріскіт, громи, колихались дерева, справжні екзотичні дерева, за ними в купу збилися якісь смагляві люди, а тут, при корінях, влискувалися страшні сокири, рубав мій вуйко, рубав старенький Іван Степанович... Просто середньовічний образ.

Це „брали в полон" циганок, що скрилися в печері, цигани їх не боронили. Що жартом тут, а що поважно, не розбереш: у повітрі літали тарілки, крісла, каміння з печери, а ті всі врубалися в ліс, та відважніші всіх були Іван Степанович і вуйко.

Нарешті твердиню здобули: циганок схопили, обняли, розцілували, кожний кожній встромлював по сторублевому банкноті за корсет і кінець усьому...

(Дальше буде).

Українська Домівка в Лондоні

Як велику вагу представляє для нас українська домівка в Лондоні, годі це описати словами, бо треба бути за морем, на чужині, щоб це відчути і зрозуміти її вагу і значіння для нас, канадійських та американських вояків. До української домівки в Лондоні вояки з Канади, а частинно і з Америки, ідуть собі немов до рідної хати, де мабуть побачить батька, чи матір, братів чи сестер. Там вони справді находять рідний дім, там вони стрічають своїх товаришів і товаришок по зброї, синів і дочок українського роду з Канади чи Злучених Держав. Український вояк чується як в дома, між своєю ріднею, там він чує рідну мову, теплий і щирий український привіт, там дістає він теплий нічліг, харчі, папіроси, листовий папір, та всі інші речі, потрібні в щоденному житті — все це дістає він там безплатно. Кожний вояк котрий переступить поріг української домівки в Лондоні — позбувається всякого тягару смутку, та туги за домом, бо він неначе перебуває дома, де обслуга заступає йому рідню, та старається розважити його турботи.

Не маючи української домівки в Англії — то ми вояки українські з Канади й Америки, скиталисяб як сироти, немов які вигнанці, про яких не лише рідні, але й світ не дбає. Тому українські вояки за морем дуже а дуже вдячні Комітетові Українців Канади за його провід, фінансування, а українському громадянству за його жертвенність. Хай Всевишний сторицею нагородить Вас всіх за так благородне діло!

Мені видається, що українська домівка в Лондоні буде вскорості замалою, щоби дати приміщення і поміч всім нашим воякам, бо не лише нові вояки прибувають з Канади, але много вертає „зі всіх фронтів", багато лікуються в Англії, всі вони зїзджаються до української домівки, як до рідного дому, щоб віджити хоч на кілька днів рідним українським життям. Та ми вояки свято віримо, що українське громадянство Канади й Америки не пожаліє своїх жертв на так благородну ціль, бо домівка не лише підносить мораль українського вояка, але й чужинці дивляться на нас як на націю, що вміє заопікуватися тими, які пішли захищати демократію, які зносять воякі невигоди і терпіння, а то й життя віддають в боях за кращу будучність свого народу. Ця домівка наша в Лондоні може існувати і розвиватися лише завдяки жертвенности українського загалу.

Велику прислугу роблять нам воякам за морем і ці, що висилають нам харчові пакунки. Вечером — наш вояк, одержавши пакунок від родичів, родини, чи організації — отвирає його в присутности всіх, та ділиться всім з ними, що в пакунку одержав. Багато є таких, що не дістають від нікого пакунків — вони не мають родини, коли їх обдарується річами з пакунка — в них сльози на очах з радости; вони дякують тим, що поділилися з ними одержаними річами. Для домівки ці пакунки з харчами мають велику вартість, бо тут всі вояки одержують харчі безплатно. Ці пакунки, і тим цінні, бо ми одержуємо в них такі річи, яких за морем годі дістати навіть за грубі гроші. До таких річей, які наші вояки повинні одержувати — належать: папіроси, консерви — мясні й овочеві — в бляшанках, молоко і масло в бляшанках, сир в кістках, цукор в кістках, салямі, кава, чай, по-стум, коко, зупа в бляшанках і пачках, легке печиво, що може довше постояти, бішкопти (куповані і домашні) овочевий торт, (фрут кейк) чоколяди, цукорки, мід, повила, речі до голення, бритовки, мило до миття і голення, ручники, панчохи, хусточки до носа, листовий папір, коверти, і фільми. Повищі речі можна висилати не лише поодиноким воякам, але і до домівки, бо домівка потребує тих річей для тих, які ніколи жадних пакунків не одержують, а маємо їх кілька, яких родина прощала за море, а тепер немає кому й листа написати. Домівка наша потребує простирал на ліжка, подушок, ручників, стирок до начиння, часописів, та магазинів в українській та в англійській мові.

Сподіюся, що цього листа буде читати наше громадянство в Канаді і Америці. Тому апелюю до Вас всіх, що прочитаєте ці рядки: Дайте моральну і матеріяльну піддержку КУК, який фінансує нашу домівку; відгукніться всі щиро на його заклик, чи то в нашій вояцькій справі, чи то в справі нашого поневоленого народу на рідних землях. КУК являється нашим представником тут за морем, а Вашим там в Канаді.

Надходять Великодні Свята, Свято Весни, Свято Воскресення. Нам, українським воякам, знова прийдеться святкувати їх на чужині. Тому майте на увазі вже від тепер, щоб вислати нашим воякам харчові пакунки на час, що вони могли їх одержати якраз на Великдень. Коли у Вашій хаті в часі Великодня буде повно печива і різної свяченої страви, подбайте і про це, щоб в нашій домівці, до якої підчас українських свят зідеться много нашого вояцтва — була „паска" та інші святочні присмаки. Наші хлопці і дівчата за морем будуть раділи, що наш загал в Канаді й Америці не забув за них.

Щире українське Спасибі за дотеперішню поміч, та не забувайте за нас на будуче!

Микола Боднар,
хорунжий канадійської повітряної сили за морем.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету зложили: Юлія Маньовська з Болтомор, Мд., переслала збірку в сумі $23, від таких жертводавців: М. Шулька й А. Корчинський по $5; Л. Петрусь $3; Т. Саплива, Й. Копеляк і О. Жук по $2; Й. Корчинський, І. Ракочий, В. Захарків і М. Реннер по $1.

Василь Яворський, секретар від. 96 Провидіння, з Дітройт, Міш., переслав $25 як жертву зібрану з членських датків даного відділу.

А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш. переслала $5 як постійну місячну жертву, а $10 як коляду.

Йосиф Курпка з Дітройт, Міш., переслав $50 як постійну місячну жертву від Товариства Помочі Українських Справ.

Д. Шмагала з Клівленд, О., жертвував $5.

За краще харчування

Спільний комітет обох палат стейтової нюйорської леґіслятури предложив леґіслятурі в Олбані проект ухвалити зо стейтових фондів ширшу піддержку розсліду справи харчування та для поширення знання в цій справі через публичні школи. Виходить з рапорту цього комітету, що стейт повинен уважати своїм урядовим обовязком дбати за здоровля свого населення. Коли порівняти це наставлення з минулим треба його назвати справді революційним, бо давніше дбання за харчування вважалося цаскрізь приватною сферою, до котрого публична влада майже не має ніякого права мішатися. І така революція відбувається не тільки в одній стейті, а йде вона тепер по всіх просто Злучених Державах. Через те всякому громадянинови порадно було би застановитися над цею замітною переміною.

Настільки йде за старе наставлення в справі харчування, то, на стільки мова йде за іміґрантів, то його добре зхарактеризувала оноді д-р Маргарет Мід у статі „Яким має бути сучасне виховання дітей?", поданій заходами „Комон Кавнсилу фор Америкен Юнити". Серед умовин сільського оточення, писала вона, „діти звикали до певних своїх страв і не раз уважали, що їжа інших людей надається хіба для собак та свиней". Нічого й казати, що люди, які здавна жили в Америці, мали до чужих страв подібні наставлення; як приклад чуттєвого наставлення „старих американців" до чужого харчу вистарчить згадати їх відразу до квасного молока й часнику, котрих велика корисність для здоровля не підлягає найменшому сумнівовом.

У цій вузкій відрубности самого життя завело поважні переміни. Іміґрант, що покинув рідний край, навіть серед найкращих для себе умовин мусів зіткнутися з чужими, непривичними йому стравами й навчитися їх споживати. Економічний розвій Америки дійшов до того, що родина щораз менше продумувала для себе самої, що вона мусіла купувати щораз більше, а тим самим мусіла щораз більше споживати річи, приготовані іншими людьми з іншими харчовими звичками. Багато американців мусить мандрувати по Америці й поза Америку й всюди мусить навчитися споживати нові для них, непривикли страви. Американська родина вже не може бути певна, чи куплена нею страва є здорова; як за цю справу не подбає уряд, то приватна родина тут безрадна.

Як теперішня світова війна втягнула Америку й заставила її набирати вояків, з котрих кожний повинен мати передусім здорвля, то показалося, що поважна частина американського населення, і то корінного, себто такого, що від кількох поколінь жило в цім краю, зраджує поважні недостачі здоровля, і то якраз такі, які є випливом невідповідного харчування. Тому й нема дивниці, що та сама Америка, що до недавна справу харчів уважала за виключно приватну справу родини, почала вважати її публичною справою, над якою нагляд повинен мати все громадянство, передусім через відповідні до того покликані урядові встанови.

Під натиском цих нових течій почато передусім розсліджувати вартість різних харчів для людського здоровля. Почали потім подавати вислідки цих розслідів до загального відома та радити людям достроювати своє харчування до цих наукових вислідів. Тепер показалося, що в справах харчування люди є незвичайно консервативні, себто держаться уперто раз набутих звичок. Тоді різні встанови, заінтересовані в крашім здоровлю людей, стали вести спеціяльну пропаганду за кращі харчі. Показалося, що навіть найкраща пропаганда інколи не помагає. Наприклад, наука виказала понад усякий сумнів, що питльований хліб, спечений з муки, в котрій нема ніякого сліду зернової лушби, не має майже ніякої поживної вартости, а прецінь широка пропаганда організації мельників і лікарів не зробила на американське населення просто ніякого враження; люди далі воліли їсти білий, як папір хліб, хоча він меньше має стільки поживної вартости, що білий папір.

Поважання до білого хліба держалося в Америці здається передусім завдяки звичаям різних іміґрантських груп, привезеним зо старого краю, де білий хліб мав більшу пошану як хліб свяченний або хліб панів. Серед різних іміґрантських груп покутували старокраєві погляди на інші харчі, передусім жадоба мяса й погорда до ярини, що були випливом переважно вегетеріянського харчу й браку мяса в старім краю. Серед таких умовин не можна вважати нічим дивним, що іміґранти часто були здорові, поки жили на чорному хлібі й „траві", як вони називали ярину, а почали тратити здоровля, коли зачали купувати білий хліб і забувши за ярину, обмежилися до мяса. І не можна дуже дивуватися, що батьки, які росли в недостатках, є здорові від їх виро-щених в Америці дітей, яким батьки не жалували мяса, білого хліба, солодких печив, кави й іншої „найкращої" та „панської" їди.

Щоби повести успішнішу пропаганду за краще відживлювання, стейтові уряди взялися навчити про справу відживлювання дітей по публичних школах. Та коли діти принесли цю науку до домів своїх родичів, тут ця наука часто зударилася зо старими звичками родичів. Родичі просто відмовилися їсти разового хліба, чи обмежати мясні харчі в користь „трави". Як дитина порадила матери, щоби вона не викидала воду, в котрій варилася ярина, то мати думала, що вчителька вчила дитину їсти „гарбидж". Як дитина порадила заховати кости з індика для зварення зупи, то вона нераз стрінулася зо запитом: „Чи ми собаки, аби їсти кости?"

І ось так умовини життя доводять до справжнього перевороту в опіці над харчами, але це публичне піклування за харчі потребує доконечно піддержки з боку громадянства, а тимчасом у громадянстві нові харчові погляди стрічаються зо старими звичками громадян і доводять інколи до зовсім поважних зударів між різними групами громадянства, між іміґрантами й „старими американцями", між різними іміґрантськими групами, між старим і молодим поколінням, між родичами й вчителями, між громадянами й урядниками, тощо.

Каже рапорт згаданого спільного комітету палат нюйорської леґіслятури: „Громадяни нюйорського стейту не можуть бути тілесно сильні ні умово живі, якщо вони не мають здорових харчових звичок. Вчені, що займаються харчами, і виховники подають громадянству до відома важні факти про харчі, а помагають ім у тому газети, журнали й радіо".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться 3. березня, в годині 7. вечором, при 435 Мейн стр. Просимо всіх членів конче прибути на збори, а довжні члени хай прийдуть заплатити свій довг. Уряд просить, щоби члени старалися частіше приходити на збори, бо маємо важні справи, що сам уряд не може їх вирішувати. — За уряд С. Вінярський, предс.; М. Матіяш, секр.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

Що писала „Свобода" тому 40 років?

23. лютого 1905.

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ГАЛИЧИНІ

Перший політичний процес цього року проти українців відбувся 16—21. січня перед карним трибуналом у Львові проти адвоката д-ра Кирила Трильовського з Коломиї і селянина Яцька Войчука з Боршева за підбурювання проти влади. Обох засуджено на кару арешту: Трильовського на 6 тижнів, Войчука на 3. Оба зголосили відклик. — Другий процес відбувся в Коломиї 25. січня проти о. Івана Попеля з Довгополя і Юрія Соломійчука з Жаби. Обох обжалувано в так званім „гуцульськім бунті" з 1904. р. Соломійчук дістав 5 місяців строгого арешту, о. Попіль 30 корон грошевої кари. — Ще один процес має відбутися проти тих українців, що брали участь в демонстрації проти австрійського премієра Кербера, коли він прибув до Львова в 1904. р.

ПОКІНЧЕНО ДИСКУСІЇ НАД ПИТАННЯМ „ЧИ ТРЕБА НАМ ДУХОВНОГО ЧАСОПИСУ?"

В редакційній статті приходить „Свобода" до висновку, що треба закінчити прилюдну дискусію на сторінках газети над потребою духовної української гр. катол. газети, як це був видвинув о. А. Улицький. Редакція стверджує, що в цій справі нема згідности думок між дописувачами. Одначе тому, що Серафимці в Канаді вже починають видавати газету „Ранок", а протестанти й православні собі приготовляються до видавання газети, то заложення греко-католицької української газети прийде само собою тим більше, що наспіли вісти про можливість іменування українсько-католицького єпископа для Америки. Колись прийде черга і на український щоденник — твердить „Свобода".

У СПРАВІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

В цій справі заговорила в попередніх числах „Свободи" панна Курила. Вона писала, що заснування української жіночої організації в Америці є необхідне. В теперішньому числі „Свободи" забрала голос Розалія Г. зо Скрентону, подаючи думку, щоб організація була допомогова на лад У. Н. Союзу. — Друга дописувателька, Е. С., пише, що треба ясніше представити цілі жіночої організації і загалом наперед застановитися, чи варто робити багато гамору і зужити багато енергії лише на те, щоб опісля занехати справу.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯКУ РОЛЮ ВІДГРАЮТЬ ТЕПЕР КНИЖКИ ПРО УКРАЇНУ, ВИДАНІ В АНҐЛІЙСЬКІЙ МОВІ?

Хто з нас, що займався громадськими справами і мав до діла з американськими репортерами, журналістами чи політиками, не зазнав того, як то трудно осягнути таке, щоб американець добре зрозумів українську проблему, чи виznавався в тому, де є та Україна, між які держави поділена, та чому поневолена. Бо щоб хто з нас не говорив і як не вияснював, то проте був переконаний у душі, що ледви, чи багато з того лишилось у голові того репортера чи політика, з яким він говорив. А й не кожний міг добре ці справи вияснити. Тому і не диво, що довгими роками підносились у нас щораз частіші голоси, що нам треба добрих книжок і журналів в анґлійській мові, де були би солідно й правдиво зібрані матеріяли про Україну та український нарід.

Отже так тепер є, що такі книжки вже маємо. Маємо знамениту історію України, маємо книжку про українську літературу, маємо книжку про великого гетьмана Богдана Хмельницького, а тепер ще й таку цінну книжку як В. Г. Чемберлина. Маємо вже теж і видаваний анґлійською мовою Український Квартальник.

Як ті книжки зачали появлятись, то зачалась пресова кампанія, щоб їх поширяти між американцями. Та скажу отверто, що не всі вірили, що й ті книжки щось поможуть. Та тепер можна вже ствердити, що таки весь наш загал вже пізнав, що ті книжки своє роблять, та що завдяки тим видавництвам тепер уже лекше вести по місцевостях інформаційно-українську працю. А це тому, що ті книжки про Україну та український нарід є солідно видані, що вони оперті на науці й правді, що їх видали поважні американські видавництва, що їх автори мають добре імя.

А що так є, наведу один приклад з мого міста, який мене заставив написати ось тих кілька стрічок. В нашій найбільшій газеті „Дітройт Нюз" пише часто Ф. А. Адлер про польські та російські справи, а тепер писав особливо багато про польсько-російський граничний спір. В числі з 21. лютого він згадує за відчит про Польщу, який мав у Дітройті найбільший польський пропаґандист в Америці, проф. Галецкі, в якому він представляв ідилічно українсько-польське співжиття. Адлер, відповідаючи йому, навів приклади з „Історії Укрнаїни" М. Грушевського, виданої анґлійською мовою, які доказують щось противне ніж те, що говорив проф. Галицкі. Ось та його відповідь звучить так:

DIFFERENT STORIES

In a recent address in Detroit, Prof. Oscar Halecki, distinguished Polish historian, draw an idylic picture of love and harmony between the two. He explained that the so called "punitive expeditions" into Ukrainian in 1921, 1922, were undertaken at the invitation of the Ukrainians themselves.

Prof. Michael Hrushevsky, distinguished Ukrainian historian, whose ::A History of the Ukraine," (Yale Unievrsity Press) appeared in English translation at about the same time as Prof. Halecki's "History of Poland," tells a different story.

I shall not attempt to retell that story. A few lines on Polish-Ukrainian relation" will suffice.

"Through 1921 and 1922 feeling among Ukrainians under Polish rule ran high," Prof. Hrushevsky tells us. "A committee set up in Lvov to provide relief for Ukrainians in Polish internment camps "was dissolved and its members placed under arrest.

"On Sept. 25 a Ukrainian student attempted to assassinate Marshal Pilsudski and Gov. Grabski, and soon afterward Poles bombed such Ukrainian institutions as the University Student Home and the headquarters of the Shevchenko Scientific Society.

"When a Polish census was taken in November it was boycotted by the Ukrainians, as were the elections to the Polish chamber and senate. Repressive actions were taken by the Poles in the form of terroristic acts. Metropolitan Sheptitsky, head of the Ukrainian Uniate Church...was placed in confinement."

In November the Ukrainian Natioal Rada protested to the Allied Supreme Coucil and the premiers of the Allied governments against the mass arrests of Ukrainians. The introduction of military conscription brought more Ukrainian opposition... etc., etc. So much for Ukrainians.

Як бачимо, то книжка про Україну своє зробила. І найліпший політик не був би поінформував цього журналіста в так короткий спосіб краще, ніж це зробила книжка, яку, як бачимо, цей журналіст добре прочитав.

З цього для нас усіх наука. Саме тепер пора, щоб того роду книжки знайшлися серед якнайбільшого числа американців, у всіх міських бібліотеках, чи в бібліотеках, що їх мають видавці великих американських ґазет. Ті книжки повинні бути в університетських бібліотеках, у каледжах, у гайскулах, чи в бібліотеках визначних американців, що забирають голос у різних публичних справах. Ще довго будуть іти дискусії про різні проблєми, звязані з світовим замиренням. А обговорюючи їх, не можна поминати мовчанкою таких проблєм, як українська. А як хто поминає, то є нашим обовязком пригадувати таким людям справу поневоленої України. Та найлекше пригадувати при помочі книжок про Україну, що їх оголошує „Свобода".

Дбати про це — є обовязком нас усіх! Одні книжки видають, а ми дбаймо про їх поширення. В першу чергу маймо ті книжки в нашій власній хаті, для нашого вжитку і наших дітей, а далі поширюймо їх у своїй громаді в такий спосіб, щоб вони дістались у руки якнайбільшого числа американців.

Д-р А. Т. Кібзей.

ЗНАЧІННЯ ОРҐАНІЗАЦІЇ РОДИЧІВ ДЛЯ НАШИХ ВОЯКІВ ЗАМОРЕМ.

Посилаю Вам лист від американського вояка з далеких островів Маріянас на Тихому океані. Лист писаний до Орґанізації Родичів у Ню Йорку по українськи і перепущений військовою цензурою. — **Стефанія Морозович**, Бронкс, Н. Й.

Текст листу такий:

„Маріянас Айлендс 27. січня 1945. Хвальна Орґанізаціє: Хочу зложити Вам щиру подяку за Ваш цілий труд і працю, яку Ви приносите для нас, вояків, що служать в американсьхій армії, поза границями Америки.

„Я дістав від Вас багато чисел „Свободи", котру читаю з великим заінтересуванням і з якої я вдоволений, бож час від часу довідуюся про ціле життя і суспільну працю нашої української орґанізації.

„Пару днів тому я отримав фотографію, вислану Вашим Комітетом (Кореспондинґ Коміті оф Ю.А.П.А.), а сьогодні пошта принесла мені „Госпиталиті Кард-Амерікен Ліджен". За все щиро дякую і желаю Вам ще більшого успіху у Вашій праці.

„Коли буду мати спосібність відвідати місто Ню Йорк, тоді постараюся подякувати Вам особисто. Наразі перебуваю на Маріянських островах ще від „Ді-Дей". Надіюся отримати відпустку, бо вже минає три роки моеї служби заморем.

„Засилаю щире поздоровлення для цілої Вашої Орґанізації і дальшого розвитку в розпочатих ділах і остаюся з поважанням — **Михайло Заблоцький**".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" зложив $2. Василь Сподарик з від. 246 У. Н. Союзу.

ТАРЗАН, ч. 1133. Маґія Болія.

З кожним днем наслідувач Тарзана підганяв чорних до скорішої праці.

Дехто говорив про утечу, інші про вбивство свого наставника. Начальник радив їм бути терпеливими.

„У ньому сидить чорт. Але Боліо вижене чорта й Тарзан знову стане собою".

Пізніше Боліо підійшов до Торвальда іззаду попробувати на ньому своїх чарів.